

Er bonde-eide jordbruksarealer viktige for matproduksjonen (i verden)

Gunnar Guðmundsson

ISLANDS BONDEFORBUND

Stikkord-disposition

- Matvarepriser
- Matvarestatus
- Befolkningstilvekst
- Matforsyning
- Eierforhold – produktivet
- Forvaltning av jordbruksarealer
- Egen bemerkninger

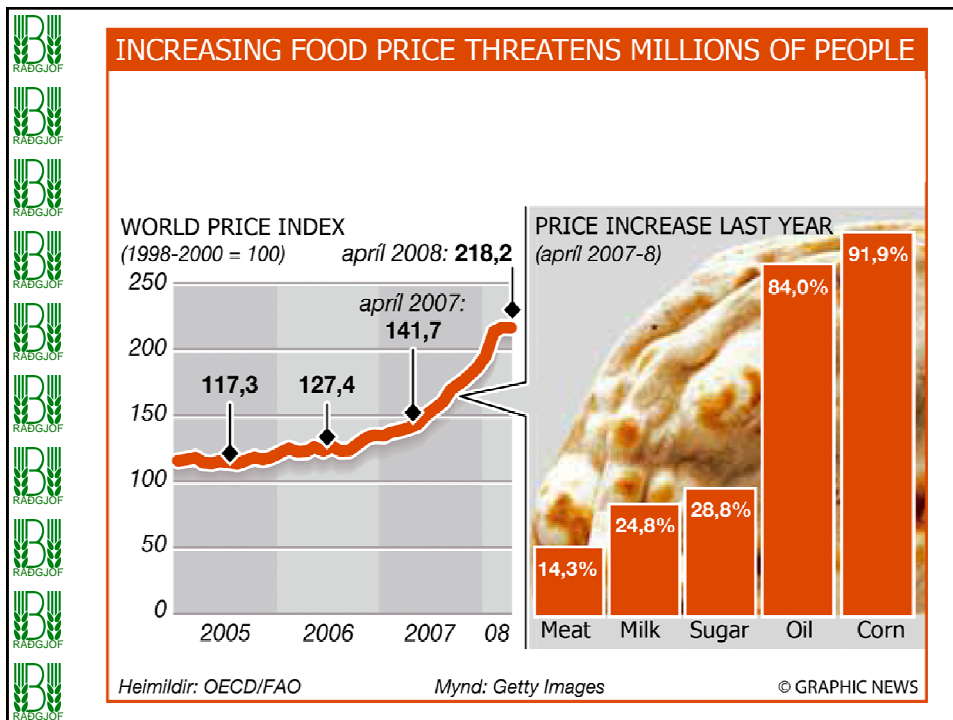

Matvarepris ! Food price !

Prisendringer på matvarer ?

- **Reduserte avlinger**
  - Sydlige deler av Australia
- **Økt etterspørsel**
  - Kina
  - Indland
  - Syd-øst Asia
- **Bio-drivstoff**
  - 20 % av jordbruksarealet (?)
- **Oljeprisstigning**
- **Prisstigning på driftsmidler** (kunst-gjødsel, fôr, renter)
- **Økonomiske fremgang**
  - positiv generell velstandsutvikling
- **Øverforbruk ?**

Jordbrukets challenges (1)

- **Produsere mat til verdensbefolkningen**
  - 6,7 mrd mennesker - øker raskt
  - 854 mill sulter - over 1 billion underernærte
    - » Stor del er bønder (?)
  - 5 mill dør årlig av matmangel /feilernæring
  - Verdensbefolkningen vil øke ca 50% fra 2000 til 2050 (FAO)
  - Øverskrider 9 mrd 2050-2060
- **Produksjonsmål:**
  - Verden; matproduksjonen * 2;
  - Africa; matproduksjonen * 3 ; (5);

Jordbrukets challenges (2)

- **Bekjempe klimaforandringer**
- **Skaffe andre etterspurte „natur”kvaliteter**
- **Miljøvern, miljövakt,**
  - Forvaltning av „ekosystemer”
- **Bevare mangfoldighet, bæredyktighet**
  - Multifunktionalitet
  - Det nye jordbruk ?
  - Kultur, landskap, grønn revolusjon

Prisstigningens „bakside”

- Prisstigning betyr at flere mennesker ikke kan safte sig mat – mest i økonomisk svake områder
- Prisstigning på matvarer kan tilbakestille den positive utvikling i verdens matforsyning siste 2-3 år (FAO)
- Mat er makt – matmangel skaper uro og motsetninger
- Krigstilstand registrert på over 30 områder som følge av prisstigningen
- Høgere markedspriser på matvarer, - jordbruksvarer finner ikke vejen til bondens lommebok, regnskap.

COPA-COGECA declaration on the world food prices

- *„The recent surge in food prices is a wake-up call to government throughout the world who, for too long, have taken agricultural production for granted”*
- *„COPA and COGECA . . . . call for EU and international measures which will put much more emphasis on food security, fair and stability for both producers and consumers over the coming years”*
- *„consumers must recognise that era of cheap prices is over”*

Ønskemål - forslag

- **Priser (fair farm prices)**
- **Strategi (EU CAP)**
- **Investeringer**
- **Rask respons mot kriser – hunger**
- **Internationale handelsavtaler (WTO)**
- **Focus på bøndernes stilling - matkjeden**
- **Bæredyktighet og bio-drivstof**

Jordbruksarealene „The agricultural land”

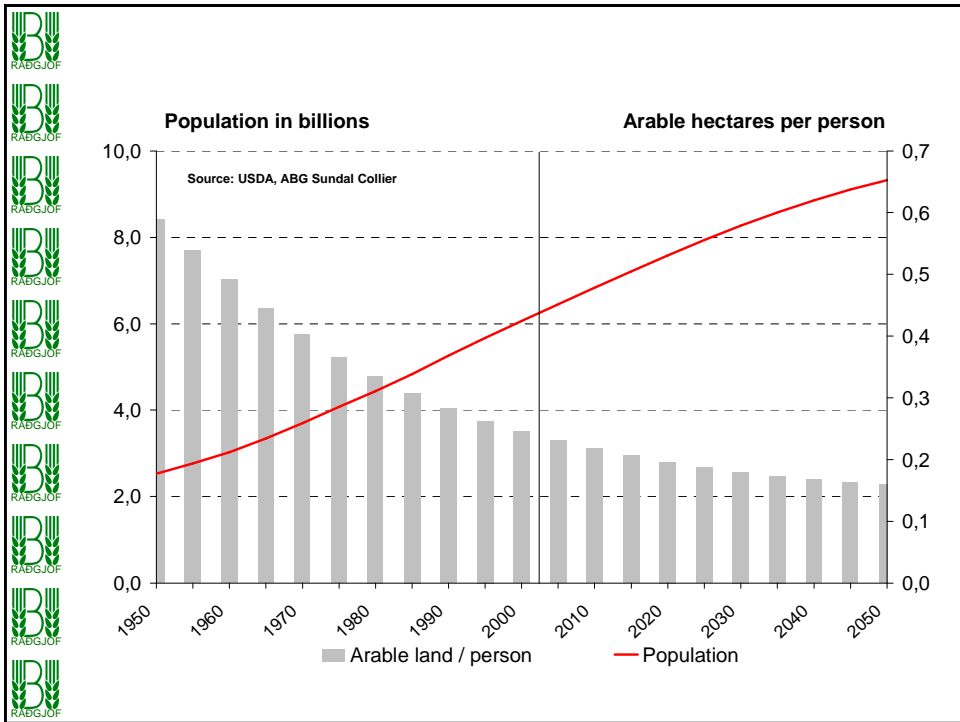
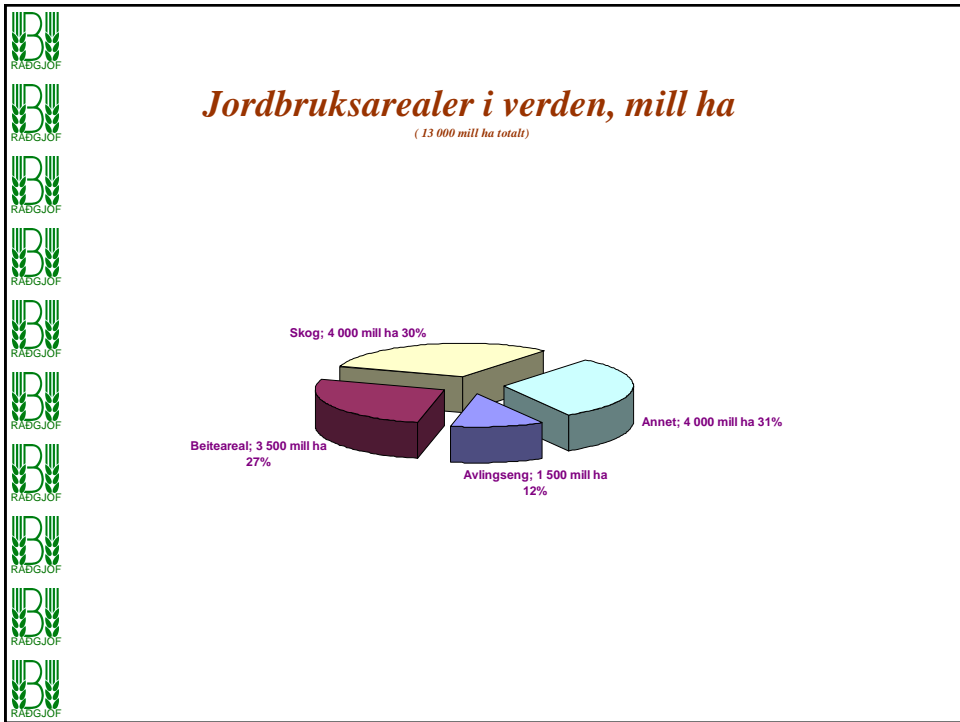

Primære faktorer for matproduksjon

- Jordbruksareal
- Vann
- Sollys
- Forutsetningen for all jordbruksproduksjon, - fotosyntesen

Er det tilstrekkelig jordbruksareal i verden til primær produksjon av mat ?

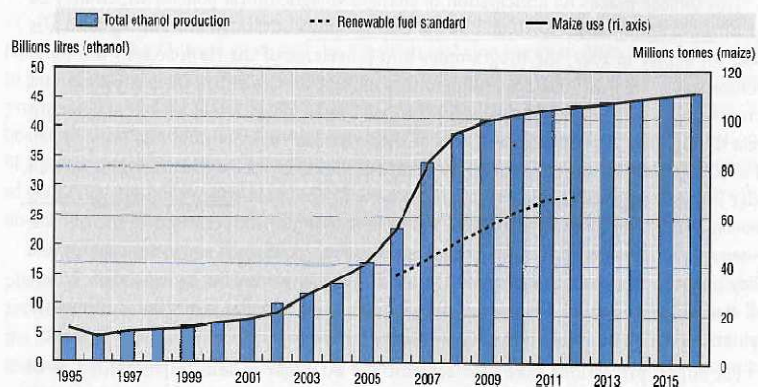

Ny konkuranse om jordbruksarealer

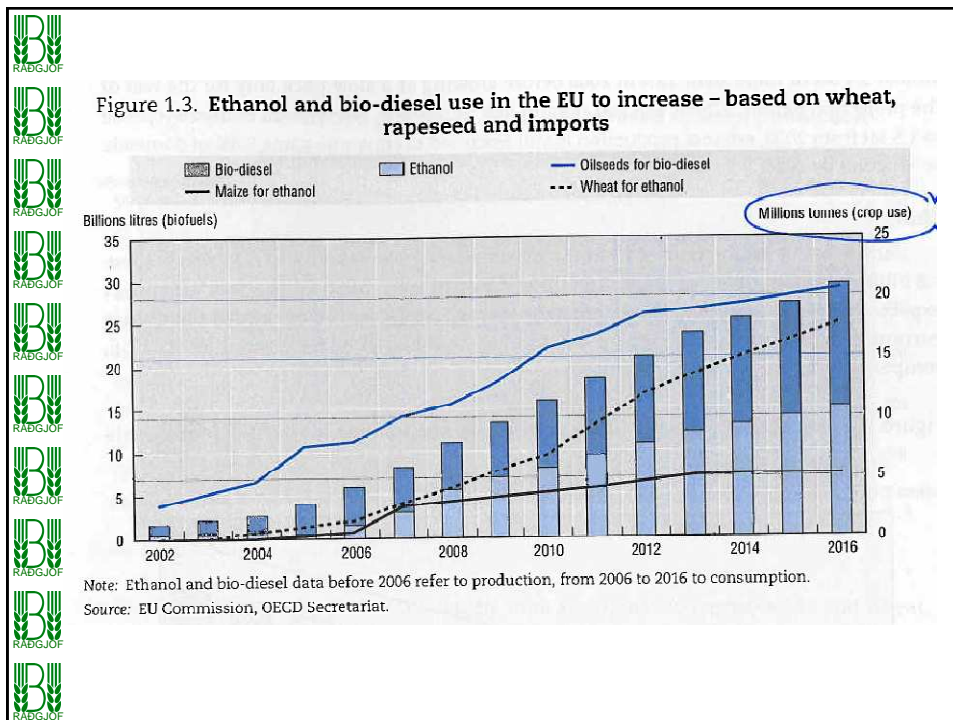
- **EUs strategi** – av det totale energiforbruk skal 5,75% bli bioenergy i året 2010
  - det krever 12-15% av jordbruksarealet;
  - (18 mt **wheat**, 5 mt **maize** og 21 mt **canola**).
- **In USA:** - en tredjedel av **maize** avlingene (110 mt) til etanol i 2012.
  - Minimal bruk av **soya**. 10 % av arealet
- **Kina:** bio-etanol fra **maize** (10 mt)s
- **Kanada:** bio-etanol fra **maize** og **hvete** (5 mt) og noe biodiesel
- **Brazil:** bioetanol from **sugar cane** (500 mt)

Figure 1.2. Expansion of US ethanol production and corresponding use of maize

Source: ERS.

Muligheter til å skaffe mat ?

- **FAO:** - matproduksjonen kan muligens strekke til forventet befolkningstilvekst
  - Usikkerheten ? – biodrivstoff
  - (UK's Statsmin. Gordon Brown - dempe !)
- **Hvordan:**
  - A) 80 % ved økte innsats av driftsmidler, finansiering og høyere teknisk nivå på eksisterende arealer
  - B) 20 % ved bruk av nye arealer i syd Amerika (Brasil) og Afrika.
- **Øst Evropa:** 13 million ha dyrkningsjord aktiveres (Kazakhstan, Russland, Ukraina)

Forvaltning av jordbruksareal

- **Hvad betyr eierskap i form av land?**
  - A) Verdi
  - B) Ansvar, - bevaringsplikt
- **Forvaltningsansvar - bevaringsplikt**

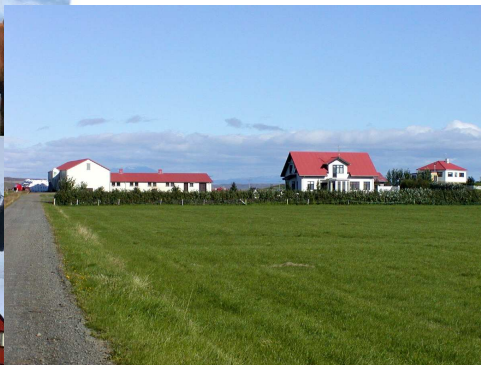
Forvaltningsansvar på jordbruksareal

- **Grágás og Jónsbók / Grå-gás og Jonsbok**
  - Bondegården
  - Familien, slekten
- **Óðalslög – Odels-loven**
  - Norge, Danmark, Island
  - Langtidsforvaltning av jordbruksareal
- **Island: Jarðalög - Jordloven**
  - Boplikt – fjernet
  - Driftsplikt – ikke til stede
  - Utnyttelseplikt – ikke til stede
  - Kommunenes kjøpsrett - ikke krav lenger
- **Flere landeiere nu en før - demokrati**

Eierforhold på islandske bondegårder

- Bønder og andre 3.460
- Staten 374
- Kommuner 112
- Andre 461

- Totalt 4.407

Typiske selv-eide islandske bondegårder sommer og vinter

Eierforhold av jordbruksareal

- **Eierforhold varierende**
  - mellom kontinenter og
  - land
- **Leie- eller forvaltningsforhold varierende**
- **Leieordning**
  - New Zealand
- **Samdrift**
  - Norge og flere land
- **Kjøp og salg av land – forskjell i lovverk**

Eksempel !

• <u>Latin Amerika</u>	• <u>Taiwan, S-Korea</u>
• <u>Landlorder</u>	• <u>Små priv. enheter</u>
• <u>Store enheter</u>	• <u>Flexible styring</u>
• <u>Labour cost</u>	• <u>Arbeidskraft</u>
• <u>Ineffektive</u>	• <u>Industrialisering</u>
• <u>Bevilgninger - -</u>	• <u>Bevilgninger ++</u>
• <u>Produktivitet</u>	• <u>Produktivitet</u>

Er bondeide jordbruksarealer viktige for matproduksjonen ? (1)

- Norden, - nord, - historisk tradisjon
- Langtidsperspektiv - planering
- Grunnlag for primærproduksjon
- Rettigheter, utnytting, stabilitet
- Finansiering – økonomisk vekst
- Egen gevinst – økt produktivite
  - Eks. Evropa på 1800 tallet
  - Norden 1930-1940
  - Taiwan og Sør Korea

Er bondeide jorbruksarealer viktige for matproduksjonen ? (2)

- Samvirke - selvstendighet
- Effekt av offentlige tiltak / bidrag
- Generasjonsskifte
- Utvikling av diverse drifts-former
- Utviklingsland - matsikkerhet

Íslensk bondedikter !

Guðmundur Ingi Kristjánsson

- Ég er bóndi og allt mitt á,
- undir sól og regni

- Jeg er bonde og alt jeg har
(eier)
- under sol og regn

